

S JEZULIATKOM V SRDCI

Viliam Judák

S JEZULIATKOM V SRDCI

*Vreckový sprievodca (nielen) Adventom
a Vianocami*

Viliam Judák

**SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA
TRNAVA 2025**

ČÍTANIE
S PRIDANOU
HODNOTOU

© Spolok svätého Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o.,
Trnava 2025

ISBN 978-80-8161-658-7

Slovo na úvod

Každý z nás na seba občas pociťuje známky vyčerpanosti a únavy. Možno je to aj tým, že sa náhlime od termínu k termínu, alebo aj tým, že náš život spočíva už len v tom, aby sme sa dohodli na termínoch potrebných pre náš spoločný život. Možno sa vytráca radosť z toho, čo robíme či musíme robiť v spojení s nadmernou preťaženosťou. Alebo možno trpíme bolesťami z nejakej choroby a domnievame sa, že miera únosnosti je zavŕšená.

V každom prípade je dobré zastaviť sa a znova objaviť pramene, z ktorých nám bude plynúť vnútorná životná sila a radosť z vlastného bytia.

Rytmus roka nám pripomína rytmus nášho vlastného života. Od nepamäti sme ročné obdobia vnímali ako obraz svojho osobného životného príbehu: jar ako mladosť, leto ako rozkvet dospelosti, jeseň ako obraz starnutia a zimu ako posledné obdobie nášho života a smrť. Každý sa nachádza v inom úseku svojho životného cyklu. Nevieme, ako dlho sa bude pohybovať kruh nášho života. Poznáme jeho začiatok, ale nie jeho koniec.

V jednej zo svojich vianočných príbehov rozpráva anglický spisovateľ Charles Dickens príbeh o mužovi, ktorý stratil pamäť srdca. Znamená to asi toľko, že sa z neho vytratila celá reťaz pocitov a myšlienok, ktoré sa v ňom pri stretnutí s ľudskou bolesťou usadili. Toto vymazanie spomienky na lásku sa mu ponúkalo ako oslobodenie od farchy minulosti, lenže čoskoro sa ukázalo, že sa tým zmenil aj celý človek. Stretnutie sa s bolesťou prestáva v ňom vzbudzovať spomienky na dobrotu a láskavosť. Vytratením sa spomienky v tomto človeku zároveň vyprahol aj

prameň dobroty a láskavosti. Zostal chladný a aj okolo seba širil chlad.

V našom živote alebo v živote našich blízkych je potrebné, aby sme prebudili spomienku na skúsenosť dobra, začať v dobro znova veriť a znova sa naučiť pre dobro aj otvoriť. Spomienka a nádej patria neoddeliteľne k sebe. Lebo kto si otrávi minulosť, tomu sa nedostáva nádeje, lebo zničil svoju duchovnú podstatu. V čom to tkvie? Nechýba tu azda uprostred materiálneho prebytku spomienka na ľudské dobro a láskavosť, ktorá umožňuje dúfať? Neurozšliapali sme uctievaním si pôžitkov aj korene nádeje?

Avšak vždy je tu šanca. Dôležité je, aby sme napriek všetkému znova nadobudli vnútorný pokoj a prežívali ho aj navonok. Je potrebné si uvedomiť, že obdobie, v ktorom sa práve nachádzame, má svoje zvláštne rituály a zvyky, ktoré nám pomáhajú posväcovať čas a vdychovať mu dušu, čo dnešnému svetu tak chýba. Takto budeme uprostred toho, čo konáme, zažívať niečo, čo nás a naše okolie bude obohacovať. To nám dáva možnosť, aj uprostred akéhokoľvek diania, zostať vnútorne slobodný a nenechať sa ovplyvňovať zvonka lacnou predvianočnou reklamou.

12

Ak mám parafrázovať britského autora Thomasa S. Eliota, k tomuto obdobiu existuje viacero postojov. Niektorí plánujú Vianoce prežiť v prílišnom prejedení sa. Niektorí sa oddávajú gýču a bezduchej zábave. Niektorí v zlobe, hádkach a domácom násilí. Pre iných sú všedným časom ako každým iným, v ktorom sa nedokážu na chvíľu oslobodiť od pracovného tempa. Ďalší zasa náhle „vypnú“, len aby sa vzápätí zrútili do depresie. A ďalší budú dva-tri dni predstierať lásku a priateľstvo ako náhradu za celý rok, počas ktorého sa vzájomne nemusia. Nič z toho nie je nutné.

Vianoce nemusia byť len vytrhnutím z kolobehu bežných dní. Môžu, ba majú byť aj zmysluplným oslobodením a príležitosťou rozpomenúť sa na to, čo je naozaj dôležité.

Toto obdobie nám kladie dôležité úlohy: nemá totiž zmysel sentimentálne spomínať na dvere, ktoré zabuchol ľud v Betleheme, ak v našom vlastnom srdci nie je miesto pre toho istého Ježiša, ktorý prichádza v podobe iných, najmä núdznych. On hľadá miesto, aby sa znovu narodil v našom živote. Zanedbávať nielen tých, ktorí sú odkázaní na našu pomoc, znamená ignorovať osoby, s ktorými sa Ježiš Kristus tak úzko stotožnil. Sú to však často aj naši blížni, s ktorými denne prichádzame do kontaktu a ani si neuvedomujeme, že sú pre nás veľkým darom.

Aby sme to dokázali a prelomili svoj egoizmus, potrebujeme pochopiť skutočný význam Vianoc a priprav na ne. Vianočný príbeh, pre ktorý sú Vianoce ešte stále súčasťou nášho kalendára, nech si o ňom myslíme čokoľvek, nevyzerá gýčovo ani sentimentálne.

Skutočný význam Adventu a Vianoc je Boh – Emanuel, ktorý zostupuje k nám ako bezbranné dieťa. Boh, ktorý nás hľadá. Boh, ktorý sa nám sprítomňuje, ktorý nám prináša odpustenie, uzdravenie, útechu, morálnu silu. Boh prebýva v nás a chce s nami ostať neustále. Je potrebné, aby sme si predovšetkým vyhradili miesto pre Pána Ježiša a jeho hodnoty vo svojom srdci. Veď každý z nás má v hĺbke duše neuveriteľný hlad po láske, pokoji, odpustení, po blízkosti iných, hlad po ciele a zmysle života.

Toto obdobie je naozaj výnimočné, pretože nám konkrétne pripomína, že Boh je skutočne s nami. V každej životnej situácii, dokonca aj keď sme osamelí. Dokonca oveľa viac aj vtedy, keď sme ustráchaní o svoju budúcnosť.

Vráťme sa teda domov, do srdca Vianoc, a prijmime Ježiša Krista ako nášho brata a záchrancu.

Úloha čarovného, ale aj zodpovedného tohto času spočíva v tom, aby sme si navzájom darovali spomienku na dobrotu, a tak otvárali dvere nádeje.

Nech nám k tomu, aby sme si uvedomili túto hodnotu, poslúžia aj nasledujúce príbehy, či už skutočné, alebo vyfantazírované.

1. DECEMBRA

Čo potrebujeme najviac?

Adventné obdobie je obdobie prípravy a má mnohorakú podobu. V posledných desaťročiach toto obdobie nadobudlo ešte jednu dimenziu navyše: reklama stupňuje svoju agresivitu a preniká do nášho súkromia už od dušičkových dní, ba aj skôr. Vianoce sa tak pre našu nerozhodnosť i ľahostajnosť postupne stávajú oslavou spotreby a konzumného spôsobu života aj o niekoľko týždňov skôr.

Jednou zo základných charakteristík Adventného obdobia je „čakanie“, ktoré je zároveň aj „nádejou“. Advent týmto dáva najavo, čo je obsahom kresťanského času a obsahom dejín. Pán Ježiš to dal pocítiť v mnohých podobenstvách: v príbehu o sluchoch, ktorí očakávajú návrat pána domu alebo naňho dokonca zabudnú a správajú sa, akoby oni sami boli pánmi; v príbehu o pannách, ktoré vedia čakať či nečakať na ženícha; a v podobenstvách o siatí i žatve.

15

Vo svojom živote je človek bytosťou, ktorá čaká. A to, že je človek bytosťou, ktorá čaká, sa nikdy neprejaví tak jasne ako v časoch choroby a utrpenia. Čakanie je príliš ťažké bremeno na to, aby sme ho uniesli, keď zostáva úplne neisté, či je legitímne niečo očakávať. Ale ak má čas sám o sebe zmysel, ak je v každom okamihu niečo úžasné a skutočne cenné, potom pocit radosti z toho, čo prinesie, robí to, čo je už prítomné, ešte vzácnejším a vedie nás ako neviditeľná sila prúdom času.

Kresťanský Advent nás chce naučiť čakať presne týmto spôsobom. Ide skutočne o špecifickú formu čakania a nádeje.

Treba byť trpezlivý, pretože sa postupne rozvidnieva. Aj deti vedia, že keď horí prvá sviečka, je prvý adventný

týždeň. Noc je ešte tmavá, ale už sa črtá svetielko prvej sviečky. Druhá adventná nedela znamená dve zapálené sviečky, ktoré svietia už jasnejšie ako jedna. Svetlo narastá. Tretia sviečka na tretí adventný týždeň znamená, že sa pomaly, ale isto začína šíriť radosť. Že jedného dňa svetlo pokorí tmu. A už je tu Štvrtá adventná nedela, keď štyri horiace sviece ožarujú noc. Teraz už všetci vedia, že čoskoro budú Vianoce.

Ak to ľudia robia inak, sú príliš netrzepliví. Nechcú čakať, kým radosť dorastie. To je akoby sme sa vybrali k priateľovi na oslavu narodenín, vzali pre neho darček, zablahoželali mu a priateľ by prekvapivo poznamenal: „Prosím ťa, čo ti to napadlo? Veď ja mám narodeniny až o mesiac!“

16 Prečo teda predbiehame čas, ktorý nám Advent ponúka? Má svoje čaro a je to čas, v ktorom oživa stará tradícia zvykov, ako sú aj včasné rorátne sväté omše, na ktorých zaznievajú adventné piesne plné nádeje. Z melódií a textov, ktoré v nich nachádzame, aj do našich čias preniká niečo jednoduché, niečo z fantázie a radostnej sily viery našich predkov, čo nás utešuje a povzbudzuje k tomu, aby sme predsa len venovali pozornosť tomuto obdobiu, ktoré nás môže aj uprostred neľahkých časov potešiť a mnohako obohatiť aj v oblasti našej viery.

Pápež Benedikt XVI. v jednej zo svojich úvah poukázal na to, že Adventné obdobie doslova znamená prepojenie spomienok a nádeje, ktoré človek potrebuje: „Chce v nás vzbudiť vlastnú, najhlbšiu spomienku srdca – spomienku na Boha, ktorý sa stal človekom. Táto spomienka uzdravuje, táto spomienka je nádej. V cirkevnom roku ide o to, aby sme stále znova obnovovali veľkú udalosť spomienok a prebudili pamäť srdca, a tak sa naučili vidieť hviezdu nádeje. Všetky sviatky cirkevného roka sú udalosti spomienky,

udalosti nádeje. Veľké spomienky ľudstva, ktoré zachovávajú a otvárajú rok viery, sa majú v usporiadaní svätých časov skrze liturgiu a tradíciu stať osobnými spomienkami vlastného životného príbehu. Osobné spomienky sa živia veľkými spomienkami ľudstva; veľké spomienky sa uchovávajú iba ich pretavením do osobných spomienok. To, ako ľudia veria, závisí vždy aj od toho, či im je na ceste života viera milá, či sa im Božia ľudskosť zjavuje aj cez ľudskosť človeka. Každý z nás by tu dozaista vedel vyrozprávať vlastný príbeh o tom, čo pre jeho život znamenajú spomienky na slávenie Vianoc, Veľkej noci alebo iných sviatkov.“

Môžeme si preto dnes na Prvú adventnú nedelu zodpovedne položiť otázku: čo najviac od Vianoc očakávame alebo čo v živote potrebujeme?

Ak by našou najväčšou potrebou boli len nové vedomosti, Boh by nám poslal pedagóga. Ak by našou najväčšou potrebou bola technológia, Boh by nám poslal vedca. Ak by našou najväčšou potrebou boli peniaze, Boh by nám poslal ekonóma. Ak by našou najväčšou potrebou bolo potešenie, Boh by nám poslal zabávača. Ale našou najväčšou potrebou je odpustenie, pokoj v srdci a zmysel nášho života, preto nám Boh poslal Spasiteľa, ktorého príchod si v tomto čarovnom čase pripomíname a zároveň ho očakávame.

17

2. DECEMBRA

Poskytnúť duši vlast'

Veľmi pôsobivým pohľadom nám radí náboženská spisovateľka Angela Römer-Gerner, ako prežiť Adventné obdobie: „Ako u všetkých národov, ktoré žijú z poľnohospodárstva, hrala